

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2025 m. sausio 10 d. Nr. 21RE-28 (AG-935/03-2024)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (*toliau – Komisija*), susidedanti iš Komisijos narių Edvardo Juciaus (pranešėjas), Vytauto Kurpuveso ir Ingos Lipnickienės (Komisijos posėdžio pirmininkė),

rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo V.D. skundą dėl Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos sprendimo panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė:

Pareiškėjas V.D. (toliau – ir pareiškėjas) pateikė Komisijai skundą, kuriuo prašo panaikinti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos (toliau – ir Tarnyba, atsakovė) 2024 m. spalio 24 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) (Komisijos pastaba: Tarnybos Antrinės valstybės garantuojamos teisinės pagalbos ir mediacijos paslaugų administravimo skyriaus sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo) (toliau – ir Sprendimas).

Pareiškėjas skunde paaiškino, kad kreipėsi į Tarnybą su prašymu suteikti antrinę teisinę pagalbą. Tarnyba sutiko suteikti antrinę teisinę pagalbą, jei pareiškėjas apmokės 70 proc. teisinės pagalbos išlaidų. Pareiškėjas nurodė, kad Tarnybai pateikė Metinę asmens pajamų ir asmens (šeimoms) turto deklaraciją antrinei valstybės garantuojamai teisei pagalbai gauti, kurioje yra nurodyta, kad pareiškėjas gauna tik socialinę pašalpą, turto neturi. Akivaizdu, kad pareiškėjas sumokėti už antrinę teisinę pagalbą neturi galimybes.

Pareiškėjo teigimu, Tarnybos Sprendimas prieštarauja Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijai; 47 straipsnis – teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą. Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis. Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo byla per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas. Asmenys, neturintys pakankamai lėšų, turi gauti nemokamą teisinę pagalbą, jei tai reikalinga užtikrinti teisę į veiksmingą teisingumą (b. l. 1, 5).

Atsakovė Tarnyba nesutinka su pareiškėjo skundu ir reikalavimu, prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime paaiškino, kad pareiškėjas 2024 m. spalio 17 d. kreipėsi į Tarnybą su prašymu suteikti antrinę valstybės garantuojamą teisinę pagalbą (*toliau – ir antrinė teisinė pagalba*) dėl Vilniaus regiono apylinkės teismo 2023 m. gruodžio 5 d. nutarties ir Vilniaus apygardos teismo 2024 m. spalio 3 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e2S-1747-340/2024 (*toliau – ir 2024 m. spalio 3 d. nutartis*) peržiūrėjimo kasacine tvarka. Tarnyba Sprendimu atsisakė suteikti pareiškėjui antrinę teisinę pagalbą, nes jo reikalavimas yra nepagrįstas ir atstovavimas kasacinės instancijos teisme būtų neperspektyvus bei pareiškėjas nesutiko apmokėti jam priklausančią antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį.

Atsakovė pažymėjo, jog Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (*toliau – ir LVAT*) yra išaiškinta, kad teisė gauti antrinę teisinę pagalbą nėra absoliuti, prigimtinė ir neribojama; ją suteikia pati valstybė, savo iniciatyva ir savo nuožiūra, ir tik tokia apimtimi, kokia ji yra pajėgi šią teisę garantuoti. Tarnybos teigimu, net ir esant formalioms sąlygoms, kai antrinė teisinė pagalba turėtų būti teikiama, Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas (*toliau – ir Įstatymas*) numato tam tikrus apribojimus ir nustato antrinės teisinės pagalbos teikimo apimtį.

Atsakovė nurodė, kad pareiškėjas kreipėsi į antstolę S. K. (*toliau – ir Antstolė*) su prašymu gražinti vykdomuosius raštus nurodytose vykdomosiose bylose išieškotojui, kadangi jis neturi turto ar pajamų, iš kurių gali būti išieškoma. Antstolė atsisakė tenkinti pareiškėjo skundą, todėl persiuntė jį nagrinėti teismui. Vilniaus regiono apylinkės teismas 2023 m. gruodžio 5 d. nutartimi atmetė pareiškėjo skundą dėl antstolės veiksmų; Vilniaus apygardos teismas 2024 m. spalio 3 d. nutartimi netenkino pareiškėjo atskirojo skundo. Nesutikdamas su 2024 m. spalio 3 d. teismo nutartimi, pareiškėjas siekia kreiptis su kasaciniu skundu į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą (*toliau – ir LAT*). Atsakovė atsiliepime išdėstė Sprendimo turinį dėl vykdymo proceso bei kasacijos. Nurodė, kad atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas Tarnybai nenurodė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (*toliau – ir CPK*) 346 straipsnyje numatytų kasacijos pagrindų, Tarnyba darė išvadą, kad pareiškėjo reikalavimas dėl Vilniaus regiono apylinkės teismo 2023 m. gruodžio 5 d. nutarties ir Vilniaus apygardos teismo 2024 m. spalio 3 d. nutarties peržiūrėjimo kasacine tvarka yra nepagrįstas ir atstovavimas kasacinės instancijos teisme būtų neperspektyvus, todėl, vadovaujantis Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 1, 2 punktais, antrinė teisinė pagalba pareiškėjui negali būti teikiama.

Atsakovė rėmėsi Įstatymo 14 straipsnio 7 dalimi, 11 straipsnio 7 dalies 9 punktu; LVAT praktika, kad pareiškėjui prašyme dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo išreiškus nesutikimą apmokėti šias išlaidas, tai sudaro savarankišką pagrindą atsisakyti teikti antrinę valstybės garantuojamą teisinę pagalbą. Tarnyba nustatė, kad pareiškėjui antrinė teisinė pagalba yra teikiama vienoje administracinio nusižengimo byloje, kurioje pareiškėjas yra traukiamas administracinėn atsakomybėn, parengti procesinius dokumentus, atstovauti institucijoje, kurioje pareigūnas pradėjo administracinio nusižengimo teiseną, pirmos instancijos teisme, valstybei garantuojant ir apmokant 100 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį (Tarnybos 2024 m. vasario 9 d. sprendimas Nr. (duomenys neskelbtini), galioja iki 2025 m. vasario 9 d.), todėl laiko, kad pareiškėjui skundžiamo sprendimo priėmimo metu antrinė teisinė pagalba yra teikiama vienoje administracinio nusižengimo byloje. Tarnyba iki skundžiamo sprendimo priėmimo dienos nėra gavusi iš pareiškėjo informacijos, kad jam antrinė teisinė pagalba šioje byloje neaktuali ar pareiškėjo prašymo dėl antrinės teisinės pagalbos nutraukimo; pareiškėjas neinformavo Tarnybos, kad antrinė teisinė pagalba šioje byloje yra reikalinga tik dėl procesinių dokumentų parengimo; Tarnyboje nėra gautas advokato prašymas išmokėti užmokesį už suteiktą antrinę teisinę pagalbą, pranešimas apie bylos baigimą ar kad pareiškėjui antrinė teisinė pagalba byloje neaktuali. Įvertinus ankstesniais Tarnybos sprendimais pareiškėjui suteiktą antrinę teisinę pagalbą, valstybės garantuojama ir apmokama antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalis yra 30 procentų. Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas savo prašyme išreiškė nesutikimą apmokėti jam priklausančią antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį, antrinė teisinė pagalba jam neteiktina. Įstatymas nenumato jokių išimčių teikiant antrinę teisinę pagalbą antroje byloje, išskyrus tai, kad asmuo turi sutikti ir apmokėti antrinės teisinės pagalbos išlaidas. Mano, kad nėra pagrindo naikinti Sprendimą, kuris priimtas vadovaujantis imperatyviomis Įstatymo nuostatomis.

Atkreipė dėmesį, kad pareiškėjas Sprendimu informuotas, kad jeigu jis siekia, jog būtų peržiūrėtas šis sprendimas, jis turi pateikti Tarnybai rašytinį sutikimą apmokėti 70 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį, taip pat paaiškinti dėl kokių priežasčių nesutinka su Vilniaus regiono apylinkės teismo ir Vilniaus apygardos teismo nutartimis, koks, jo nuomone, yra CPK 346 straipsnyje nustatytas pagrindas pateikti kasacinį skundą.

Mano, kad Tarnyba teisėtai ir pagrįstai atsisakė pareiškėjui suteikti antrinę teisinę pagalbą, todėl nėra pagrindo naikinti Tarnybos Sprendimą (b. l. 21–25, 43).

Atsiliepime atsakovė Tarnyba prašo bylą nagrinėti jos atstovui nedalyvaujant (b. l. 25).

Skundas atmestinas kaip nepagrįstas

Byloje sprendžiamas ginčas dėl Tarnybos Sprendimo teisėtumo.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas pateikė Tarnybai 2024 m. spalio 16 d. prašymą (Tarnyboje gautas 2024 m. spalio 17 d.) suteikti antrinę teisinę pagalbą (*toliau – Prašymas*), kuriuo prašė suteikti jam antrinę teisinę pagalbą civilinėje byloje. Prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą esmės išdėstyje, nurodant reikalavimą ir su juo susijusias aplinkybes, pareiškėjas nurodė: surašyti kasacinį skundą, civilinė byla Nr. e2S-1747-340/2024 (Prašymo 2 punktas). Prašymo 8 punkte „Antrinės teisinės pagalbos išlaidos“, 8.2 papunktyje pažymėjo, kad nesutinka apmokėti kitos (kitą) antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies (dalį) (atitinkamai 70 procentų ar 85 procentus), jeigu valstybės garantuojama ir apmokama antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalis sudarys 30 ar 15 procentų. Prie prašymo pridėjo metinę pajamų deklaraciją ir Vilniaus apygardos teismo 2024 m. spalio 3 d. nutartį (Prašymo 11 punktas) (b. l. 26–28).

Pareiškėjas 2024 m. spalio 16 d. Metinėje asmens pajamų ir asmens (šeimos) turto deklaracijoje antrinei valstybės garantuojamai teisinei pagalbai gauti (*toliau – ir Deklaracija*) nurodė pajamas už laikotarpį nuo 2023 m. spalio 1 d. iki 2024 m. rugsėjo 30 d. – socialinę pašalpa. Deklaracijoje pareiškėjas duomenų apie nekilnojamąjį turtą ir kitą turtą nenurodė (b. l. 29–31).

Iš Vilniaus apygardos teismo 2024 m. spalio 3 d. nutarties matyti, kad šis teismas apeliacine tvarka išnagrinėjęs pareiškėjo atskirąjį skundą dėl Vilniaus regiono apylinkės teismo 2023 m. gruodžio 5 d. nutarties civilinėje byloje pagal pareiškėjo skundą dėl antstolės veiksmų, atskirtojo skundo netenkino, Vilniaus regiono apylinkės teismo 2023 m. gruodžio 5 d. nutartį paliko nepakeistą (b. l. 32–36).

Tarnyba Sprendimu, vadovaudamasi Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 1, 2, 9 punktais, 18 straipsnio 2, 4 dalimis, nusprendė: atsisakyti teikti antrinę teisinę pagalbą pareiškėjui bei informavo pareiškėją, kad jeigu jis siekia, kad būtų peržiūrėtas šis sprendimas, jis turi pateikti Tarnybai rašytinį sutikimą apmokėti 70 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį, taip pat paaiškinti dėl kokių priežasčių pareiškėjas nesutinka su Vilniaus regiono apylinkės teismo 2023-12-05 nutartimi ir Vilniaus apygardos teismo 2024-10-03 nutartimi, koks, pareiškėjo nuomone, yra CPK 346 straipsnyje nustatytas pagrindas pateikti kasacinį skundą – ar teismai pažeidė materialinės ar procesinės teisės normas, ar teismai nukrypo LAT suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos, ar LAT praktika ginčijamu teisės klausimu yra nevienoda. Tarnyba Sprendime, remdamasi LVAT praktika nurodė, kad teisė gauti antrinę teisinę pagalbą nėra absoliuti, prigimtinė ir neribojama; Įstatymo 11 straipsnio 7 dalyje įtvirtinti antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindai, kurie yra atskiri (savarankiški) ir atsisakymas teikti antrinę teisinę pagalbą galimas esant bent vienam iš šių pagrindų. Tarnyba nustatė, kad pareiškėjas kreipėsi į Antstolę su prašymu grąžinti vykdomuosius raštus nurodytose vykdomosiose bylose, kadangi pareiškėjas neturi turto ar pajamų, iš kurių gali būti išieškoma. Antstolė 2023 m. lapkričio 29 d. atsisakė tenkinti pareiškėjo skundą, todėl persiuntė jį nagrinėti teismui. Vilniaus regiono apylinkės teismas 2023 m. gruodžio 5 d. nutartimi atmetė pareiškėjo skundą dėl antstolės veiksmų, kadangi nustatė, kad pareiškėjas nevedęs, nedirba, neturi nekilnojamojo turto, tačiau kartu su skundu pateikti pareiškėjo duomenys patvirtina, kad jis gauna tikslinę pašalpą, socialinę išmoką. Vilniaus apygardos teismas 2024 m. spalio 3 d. nutartimi netenkino pareiškėjo atskirojo skundo. Nesutikdamas su 2024 m. spalio 3 d. teismo nutartimi, pareiškėjas siekia kreiptis su kasaciniu skundu į LAT. Tarnyba citavo CPK nuostatas dėl vykdymo proceso, apeliacinės instancijos teismo pateiktą vertinimą dėl pareiškėjo skundo. Pažymėjo, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų. Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyto kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais; kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet ypatingais teisės klausimais, siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliamų teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui; vien asmeniui nepalankių sprendimų priėmimas nėra pagrindas kreiptis į LAT; kasacinis teismas tikrina apskūstus sprendimus tik teisės taikymo aspektu. Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas Tarnybai nenurodė CPK 346 straipsnyje numatytų kasacijos pagrindų, darė išvadą, kad jo reikalavimas dėl Vilniaus regiono apylinkės teismo 2023 m. gruodžio 5 d. nutartimi ir Vilniaus apygardos teismo 2024 m. spalio 3 d. nutartimi

peržiūrėjimo kasacine tvarka yra nepagrįstas ir atstovavimas kasacinės instancijos teisme būtų neperspektyvus, todėl vadovaujantis Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 1, 2 punktu antrinė teisinė pagalba pareiškėjui negali būti teikiama.

Tarnyba Sprendime taip pat vadovavosi Įstatymo 14 straipsnio 7 dalimi. Nurodė, kad pareiškėjui antrinė teisinė pagalba yra teikiama vienoje administracinio nusižengimo byloje, kurioje pareiškėjas yra traukiamas administracinėn atsakomybėn pagal LR ANK 524 straipsnio 1 dalį, parengti procesinius dokumentus, atstovauti institucijoje, kurioje pareigūnas pradėjo administracinio nusižengimo teiseną, pirmos instancijos teisme, valstybei garantuojant ir apmokant 100 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį (Tarnybos 2024 m. vasario 9 d. sprendimas Nr. (duomenys neskelbtini), sprendimas galioja iki 2025 m. vasario 9 d.), todėl laiko, kad pareiškėjui šio sprendimo priėmimo metu antrinė valstybės garantuojama teisinė pagalba yra teikiama vienoje administracinio nusižengimo byloje. Pareiškėjas prašo antrinės teisinės pagalbos civilinėje (ne baudžiamojoje) byloje. Tarnyba iki šio sprendimo priėmimo dienos nėra gavusi iš pareiškėjo informacijos, kad jam antrinė teisinė pagalba šioje byloje neaktuali ar jo prašymo dėl antrinės teisinės pagalbos nutraukimo. Pareiškėjas neinformavo Tarnybos, kad antrinė teisinė pagalba šioje byloje yra reikalinga tik dėl procesinių dokumentų parengimo; Tarnyboje nėra gautas advokato prašymas išmokėti užmokestį už suteiktą antrinę teisinę pagalbą, pranešimas apie bylos baigimą ar apie tai, kad pareiškėjui antrinė teisinė pagalba byloje neaktuali. Atsižvelgiant į tai ir įvertinus ankstesniais Tarnybos sprendimais pareiškėjui suteiktą antrinę teisinę pagalbą, valstybės garantuojama ir apmokama antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalis yra 30 procentų. Pareiškėjui šio sprendimo priėmimo metu antrinė teisinė pagalba teikiama vienoje byloje ir pareiškėjas prašo suteikti antrinę valstybės garantuojamą teisinę pagalbą kitoje civilinėje byloje, todėl jam gali būti suteikta tik dalinai valstybės apmokama antrinė teisinė pagalba. Atsižvelgiant į tai, kad jis savo prašyme išreiškė nesutikimą apmokėti jam priklausančią apmokėti išlaidų dalį, antrinė teisinė pagalba pareiškėjui neteiktina (b. l. 2–4, 6–8, 37–40).

Pareiškėjas su Tarnybos Sprendimu nesutinka ir prašo jį panaikinti.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Įstatymas, kuris nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą asmenims, kad šie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus (1 straipsnio 1 dalis). Pagal Įstatymo 2 straipsnio 1 dalį, antrinė teisinė pagalba – tai dokumentų rengimas, gynyba ir atstovavimas bylose, įskaitant vykdymo procesą, atstovavimas išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais, jeigu tokią tvarką nustato įstatymai ar teismo sprendimas. Antrinė teisinė pagalba taip pat apima bylinėjimosi išlaidų bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, ir išlaidų konstitucinės justicijos bylose atlyginimą, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusių išlaidų, administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo teisme išlaidų ir su baudžiamojoje byloje pareikšto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusių išlaidų atlyginimą.

Pagal Įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 2 punktą, antrinę teisinę pagalbą turi teisę gauti, be kita ko, Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje ir kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje. Pagal Įstatymo 12 straipsnio 4 punktą, teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į nustatytą turto ir pajamų lygį, turi asmenys, kuriems paskirta socialinė pašalpa pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą.

Įstatymo 11 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu: pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti (1 punktas); atstovavimas byloje yra neperspektyvus (2 punktas); <...> pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies (9 punktas); <...>

Įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priima Tarnyba ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų ir šio įstatymo 11 straipsnio 9 dalyje nurodytos advokato išvados arba šio straipsnio 14 dalyje nurodytos informacijos gavimo dienos, išskyrus atvejus, kai, atsižvelgiant į pareiškėjo interesus, sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo turi būti priimtas skubiai. Šiuo atveju

sprendimas priimamas nedelsiant, bet ne vėliau kaip iki proceso veiksmų atlikimo dienos. Apie priimtą sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo tarnyba nedelsdama raštu praneša pareiškėjui ir advokatui. Jeigu pareiškėjas nepateikė visų šio straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų, reikalingų sprendimui dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priimti, tarnyba ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą gavimo dienos praneša pareiškėjui apie būtinybę per tarnybos nustatytą terminą, kuris turi būti ne trumpesnis kaip 10 darbo dienų, pateikti trūkstamus dokumentus. Jeigu sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo, atsižvelgiant į pareiškėjo interesus, turi būti priimtas skubiai, Tarnyba gali nustatyti trumpesnį kaip 10 darbo dienų terminą trūkstamiems dokumentams pateikti. Tarnybos sprendimai gali būti skundžiami Komisijai Ikitaisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Nagrinėjamu atveju Tarnyba ginčijamu Sprendimu atsisakė pareiškėjui suteikti antrinę teisinę pagalbą, vadovaudamasi Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 1, 2 punktais ir nustačiusi, kad pareiškėjas Tarnybai nenurodė CPK 346 straipsnyje nustatytų kasacijos pagrindų ir jo reikalavimas dėl Vilniaus regiono apylinkės teismo 2023 m. gruodžio 5 d. nutarties ir Vilniaus apygardos teismo 2024 m. spalio 3 d. nutarties peržiūrėjimo kasacine tvarka yra nepagrįstas ir atstovavimas kasacinės instancijos teisme būtų neperspektyvus. Taipogi, Tarnyba Sprendimą atsisakyti teikti pareiškėjui antrinę teisinę pagalbą grindė ir Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 9 punktu, nustačiusi, jog pareiškėjui Sprendimo priėmimo metu antrinę teisinę pagalbą teikiama vienoje byloje ir pareiškėjas prašo suteikti antrinę teisinę pagalbą kitoje civilinėje byloje, todėl jam gali būti suteikta tik dalinai valstybės apmokama antrinę teisinę pagalbą; pareiškėjas savo prašyme išreiškė nesutikimą apmokėti jam priklausančią apmokėti išlaidų dalį, todėl antrinę teisinę pagalbą jam neteiktina.

Sistemiškai įvertinus aptartą Įstatymo reglamentavimą, darytina išvada, jog antrinės teisinės pagalbos instituto paskirtis – suteikti kokybišką, efektyvią ir ekonomiškai pagrįstą teisinę pagalbą ginant teisėtus interesus tų asmenų, kuriems tokia pagalba būtinausia. Tarnyba, jai suteiktos kompetencijos ribose administruodama antrinės teisinės pagalbos teikimą, priima sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo, atsisakymo teikti, nutraukimo, taip pat ir advokato pakeitimo (Įstatymo 9 straipsnis, 18 straipsnio 8 dalis). Komisija pažymi, kad Tarnyba, spręsdama dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo, būdama atsakinga už tinkamą valstybės garantuojamos teisinės pagalbos administravimo proceso organizavimą, privalo įvertinti ir Įstatymo 11 straipsnio 7 dalyje numatytus antrinės teisinės pagalbos neteikimo atvejus, tarp kurių – jeigu pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti (1 punktas), jeigu atstovavimas byloje yra neperspektyvus (2 punktas), jeigu pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies (9 punktas).

Pareiškėjas skundą Komisijai ir Tarnybos priimto Sprendimo neteisėtumą grindžia tuo, kad pareiškėjo Tarnybai pateiktoje Deklaracijoje nurodyta, jog jis gauna tik socialinę pašalpą, turto neturi ir akivaizdu, kad susimokėti už antrinę teisinę pagalbą neturi galimybes. Pareiškėjo teigimu, ginčijamas Tarnybos 2024-10-24 Sprendimas prieštarauja Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijai, teisei į veiksmingą teisinę gynybą.

Komisija dėl šių pareiškėjo argumentų pažymi, kad byloje esantys duomenys patvirtina, jog Tarnybos Antrinės valstybės garantuojamos teisinės pagalbos ir mediacijos paslaugų administravimo skyriaus 2024 m. vasario 9 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo buvo nuspręsta teikti pareiškėjui antrinę teisinę pagalbą administracinio nusižengimo byloje, kurioje jis yra traukiamas administracinėn atsakomybėn pagal LR ANK 524 straipsnio 1 dalį, parengti procesinius dokumentus, atstovauti institucijoje, kurioje pareigūnas pradėjo administracinio nusižengimo teiseną, pirmos instancijos teisme bei paskirtas advokatas; nurodyta, kad sprendimas galioja 12 mėnesių nuo sprendimo priėmimo dienos (b. l. 41–42). Taigi, pareiškėjui ginčijamo Sprendimo priėmimo metu buvo teikiama antrinę teisinę pagalbą administracinio nusižengimo byloje Tarnybos 2024 m. vasario 9 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) pagrindu ir šias aplinkybes paneigiančių duomenų pareiškėjas nepateikė.

Įstatymo 14 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad pareiškėjui, kurio asmens (šeimos) turtas ir pajamos atitinka nustatytą turto ir pajamų lygį arba kuris turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į asmens (šeimos) turtą ir pajamas ir kuriam Tarnybos sprendimu antrinę teisinę

pagalba jau yra teikiama vienoje byloje, už antrinės teisinės pagalbos teikimą kitose bylose, išskyrus atvejus, kai antrinė teisinė pagalba teikiama pagal šio įstatymo 12 straipsnio 18 punktą arba 22 straipsnį, valstybė garantuoja ir apmoka 30 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų. Pagal Įstatymo 11 straipsnio 7 dalies 9 punktą, vienas iš Įstatyme įtvirtintų atvejų, kai antrinė teisinė pagalba neteikiama – jeigu pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies.

Pareiškėjas Tarnybai teikto Prašymo 8.2 papunktyje pažymėjo, jog nesutinka apmokėti kitos (kitą) antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies (dalį) (atitinkamai 70 procentų ar 85 procentus), jeigu valstybės garantuojama ir apmokama antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalis sudarys 30 ar 15 procentų (b. l. 28).

Pagal LVAT praktiką, teisė gauti antrinę teisinę pagalbą nėra absoliuti, prigimtinė ir neribojama. Ją suteikia pati valstybė, savo iniciatyva ir savo nuožiūra, ir tik tokia apimtimi, kokia ji yra pajėgi šią teisę garantuoti. Antrinės teisinės pagalbos instituto paskirtis – suteikti kokybišką, efektyvią ir ekonomiškai pagrįstą teisinę pagalbą, ginant teisėtus interesus tų asmenų, kuriems tokia pagalba būtiniausia. Net ir esant formalioms sąlygoms, kai asmeniui antrinė teisinė pagalba turėtų būti teikiama, Teisinės pagalbos įstatymas numato tam tikrus apribojimus (žr., pvz., LVAT 2014 m. lapkričio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-2192/2014, 2014 m. kovo 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-791/2014). Būtent įstatyme nustatytų sąlygų ir apribojimų pagalba įstatymų leidėjas siekia užtikrinti vieno asmens poreikio ginti savo galimai pažeistas teises ir valstybės, t. y. visos jos visuomenės, interesų bei galimybių, šią gynybą realizuojant, pusiausvyrą (LVAT 2014 m. gruodžio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-3010/2014).

LVAT praktikoje pabrėžiama, kad pareiškėjui prašyme dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo išreiškus nesutikimą apmokėti šias išlaidas, tai sudaro savarankišką pagrindą atsisakyti teikti valstybės garantuojamą antrinę teisinę pagalbą (žr., pvz., 2019 m. balandžio 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-3792-502/2019; 2015 m. sausio 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1194-575/2015; 2015 m. vasario 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-536-502/2015).

Pažymėtina, jog Tarnyba, kaip viešojo administravimo subjektas, turi tik tuos įgalinimus, kurie jai konkrečiai suteikti, plečiamas kompetencijos aiškinimas negalimas (žr., pvz., LVAT 2012 m. rugpjūčio 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1660/2012, 2013 m. gruodžio 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-1990/2013). Tarnyba sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo privalo priimti laikydamosi imperatyvių Įstatymo nuostatų reikalavimų. Nagrinėjamu atveju Tarnyba Sprendime, remdamasi pagrįstai Įstatymo 14 straipsnio 7 dalimi pagrįstai nurodė, jog pareiškėjui gali būti suteikiama tik dalinai valstybės apmokama teisinė pagalba.

Be to, Tarnyba Sprendimu atsisakė pareiškėjui suteikti antrinę teisinę pagalbą ir tuo pagrindu, jog pareiškėjas Tarnybai nenurodė CPK 346 straipsnyje nustatytų kasacijos pagrindų ir jo reikalavimas dėl teismų nutarčių peržiūrėjimo kasacine tvarka yra nepagrįstas bei atstovavimas kasacinės instancijos teisme būtų neperspektyvus.

LVAT yra ne kartą akcentavęs, jog atsakyti į klausimą, ar pareiškėjo reikalavimas yra akivaizdžiai nepagrįstas, gali tik teismas, nagrinėjantis konkretų reikalavimą, t. y. spręsti, ar pareiškėjo reikalavimas apginti materialiąją teisę yra pagrįstas, gali tik teismas, nagrinėjantis bylą. Tačiau įstatymų leidėjas, siekdamas užkirsti kelią piktnaudžiavimui teise į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, taip pat numatydamas tai, kad valstybė turi pareigą užtikrinti ne visų piliečių teisę ginti savo teises teisme, o tik tokių, kuriems tokia pagalba būtiniausia, pirminį reikalavimo pagrįstumo vertinimą suteikia Tarnybai, kurios sprendimo pagrįstumas ir teisėtumas, esant skundai, tikrintinas teismo (žr., pvz., LVAT 2011-03-31 sprendimą administracinėje byloje Nr. A62-2853/2011; 2011-05-26 nutartį administracinėje byloje Nr. A62-684/2011; 2013-08-26 nutartį administracinėje byloje Nr. A575-2177/2013; 2017-10-06 sprendimą administracinėje byloje Nr. A-4273-624/2017 ir kt.).

CPK 346 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog kasacija galima tik tuo atveju, kai yra CPK 346 straipsnyje išvardyti pagrindai. Pagal CPK 346 straipsnio 2 dalį, pagrindai peržiūrėti bylą kasacine tvarka yra: 1) materialinės ar procesinės teisės normų pažeidimas, turintis esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui; 2) jeigu teismas skundžiamame sprendime (nutartyje) nukrypo nuo Lietuvos

aukščiausiojo teismo (*toliau – ir LAT*) suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos; 3) jeigu LAT praktika ginčijamu teisės klausimu yra nevienoda. CPK 353 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskūstus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu; kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas Prašyme Tarnybai nurodė reikalavimą – surašyti kasacinį skundą, civilinė byla Nr. e2S-1747-340/204, tačiau su juo susijusių aplinkybių nenurodė, t. y. jokių nesutikimo argumentų su pridėdama prie Prašymo Vilniaus apygardos teismo 2024 m. spalio 3 d. nutartimi nepateikė. Komisija įvertinusi pareiškėjo skundo Komisijai argumentus ir Prašymo turinį daro išvadą, kad nėra pagrindo nesutikti su Tarnybos Sprendimu, jog antrinės teisinės pagalbos teikimas pareiškėjui yra neperspektyvus. Komisija pažymi, jog pareiškėjas nei atsakovei nei skunde Komisijai iš esmės nenurodė CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų pagrindų peržiūrėti bylą kasacine tvarka.

Komisija, įvertinusi byloje nustatytas faktines aplinkybes ir LVAT praktiką tokio pobūdžio byloje, nustatė, jog atsakovės Sprendimo argumentai yra pagrįsti, atsakovė nustatė teisinius pagrindus, kuriems esant pareiškėjui antrinė teisinė pagalba neteiktina. Komisija daro išvadą, kad atsakovė Sprendime išdėstė reikšmingas faktines aplinkybes ir pareiškėjo atveju pagrįstai taikė teisės aktus, atsisakydama teikti antrinę teisinę pagalbą pareiškėjui. Tai, kad pareiškėjas nesutinka su atsakovės pateiktu situacijos teisiniu vertinimu, sąlygojusių Tarnybos atsisakymą teikti jam antrinę teisinę pagalbą, savaime nereiškia, kad Sprendimas yra neteisėtas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjo V.D. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo bylos šalys turi teisę apskūsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė

Inga Lipnickienė

Komisijos nariai

Edvardas Jucius

Vytautas Kurpuvesas